

melijk ingewikkelde structuur van de later komende stengels, dan wordt men weer, zoals in alle mogelijke andere gevallen, getroffen door de grote differentiatie, die ook bij zo'n simpel plantje als *Teesdalia*

optreedt en die ook steeds weer voor ieder, die er maar naar kijken wil, een bron is, niet alleen van genoeg, maar ook van bewondering voor het levende planten-organisme.

EEN VREEMDE GEITENMELKER

P. KORRINGA.

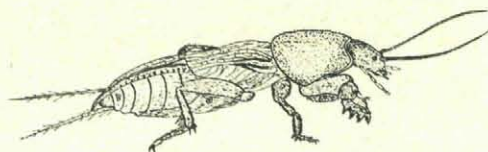
Waar op de zandgronden van westelijk Brabant dennenbosjes afwisselen met meer open terrein hoort men op zachte zomeravonden dikwijls het ratelen van de Geitenmelker. Voor oningewijden is het een erg geheimzinnig geluid, dat nu eens van hier, dan weer van daar schijnt te komen en vagelijk doet denken aan een kikkerconcert op hoog niveau. Wie eenmaal weet welke merkwaardige vogel zo vreemd kan ratelen, afwisselend wat hoger en wat lager, zal vaak proberen een glimp van de nachtelijke muzikant op te vangen. De behendige en geruisloze vlieger verplaatst zich echter snel en ongemerkt, wat ten onrechte wel tot de veronderstelling heeft geleid, dat de Geitenmelker de kunst van het buikspreken machtig moet zijn. Soms treffen wij de vogel in een geagiteerde stemming, waarbij behalve het ratelen een hele reeks kraaigeluidjes wordt gemaakt en waarbij de vleugels soms plotseling ruggelings tegen elkaar worden geklapt.

Op een zachte avond laat in Mei meende ik tot mijn verbazing in de vruchtbomen van de tuinderijen achter ons huis het geratel van de Geitenmelker te horen. Een ratelend geluid, nu eens iets hoger, dan weer wat lager, maar kennelijk vrij ver weg. Wel een wat ongewoon terrein voor de Geitenmelker! Het is haast niet aan te

nemen, dat juist deze in cultuur gebrachte grond als broedterritorium werd verkozen, temeer waar zoveel in ons oog geschikt terrein in de omtrek voorhanden is.

De volgende avond bij het invallen van de duisternis hoor ik wederom het geratel, ook nu vrij ver weg. Toch eens gaan kijken! Even de richting bepalen en dan zachtjes er op af. Het geluid wordt echter niet sterker maar steeds zwakker! Dan weer terug; ja, hij moet er nog zijn. Maar alleen dicht bij huis is het geluid goed waarneembaar. Zou het toch waar zijn van die buiksprekerij? Of is het misschien geen Geitenmelker? Eigenlijk is het geluid wel wat erg ijl en ook zonder het persoonlijk timbre dat we gewend zijn van deze vogel, zonder kraaigeluidjes en plotselinge wendingen, ja eigenlijk haast mechanisch van aard. Na enig zoeken blijkt het geluid niet uit hoger sferen te komen, maar van beneden, van onder de grond! Weldra is de plaats gevonden: het geratel komt van onder het dichte struweel van een dwergmispel, vlak achter het huis. Het is de zang van een mannelijke Veenmol, dat wonderlijke insect, dat in bouw en leefwijze zo zeer op een echte mol lijkt, maar dat met deze zang bewijst, dat het toch werkelijk aan de krekels verwant is en niet aan de zwarte wroeter in onze weiden.

De kat heeft mij uitgelachen. Die wist al lang waar het geluid vandaan kwam en heeft menige avond hevig geïnteresseerd naar de dwergmispel zitten kijken. Het is hem ten slotte nog gelukt ook om een vrouwelijke Veenmol op weg naar het concert te onderscheppen, waarvoor mijn planten hem veel dank verschuldigd zijn.

250 JAAR HORTUS MALABARICUS

F. J. PRONK.

In 1703 zag het twaalfde en laatste deel van het standaardwerk „HORTUS INDICUS MALABARICUS” te Amsterdam het licht. Reeds in 1678 was het eerste deel van de pers gekomen, zodat met de verschijning van het reuzenwerk een kwart eeuw gemoeid is geweest! De auteur, Van Rheede tot Draakestein, was in 1691 gestorven, na de bewerking van de eerste tien delen te hebben verzorgd. Johannes Commelin (1629—1692), plantkundige te Amsterdam, die commentaar had geleverd op het tweede en de volgende delen, overleed in 1692, toen hij met de bewerking van het twaalfde deel bezig was. Het was Abraham van Poot, medewerker van het zevende deel af, die het werk in 1703 ten slotte voltooide.

HENDRIK ADRIAAN VAN RHEEDE TOT DRAAKESTEIN werd in 1637 op het kasteel Draakestein bij De Vuursche (Utrecht) geboren als jongste van elf kinderen. Op driejarige leeftijd was hij al wees. Toen Hendrik Adriaan twintig jaar oud was, trad hij als adelborst in dienst van de V.O.C. Hij maakte snel promotie en kwam op aanbeveling van de latere Gouverneur-Generaal Rijckloff van Goens (1619—1682) reeds in 1669 in aanmerking

voor de hoge post van Gouverneur van Malabar. In 1676 legde hij zijn betrekking neer om zich te Batavia bij de Hoge Regering te verdedigen tegen de beschuldigingen, die door verscheiden Compagniesdienaren — o.a. Van Goens! — uit jaloezie tegen hem waren ingebracht. Hoewel het hem gelukte alle beschuldigingen te weerleggen, getuige zijn benoeming tot „Raad extraordinaris van India”, vertrok hij in 1677 naar het vaderland, omdat Van Goens weldra tot Gouverneur-Generaal benoemd zou worden en hij had weinig vertrouwen in een goede samenwerking met deze. Toch keerde hij in 1684 weer naar Malabar terug, ditmaal als Commisaris-Generaal der V.O.C., met de opdracht om een eind te maken aan het optreden der Compagniesdienaren, die zich door verboden handel trachtten te verrijken. Van Rheede kweet zich uitstekend van deze moeilijke, delicate taak en was er nog mee bezig, toen hij onverwachts op reis van Ceylon naar Suratte stierf, waarschijnlijk vergiftigd! Zijn stoffelijk overschot werd met veel eerbetoon ter aarde besteld. In de artikelen van Kalff vindt men afbeeldingen van de begrafenis en van het praalgraf.